

“อติ โข มหาราช มม สาวกา ตุมหากํ สนฺติกา วิสฺสาสํ อลภฺนฺตา น คตา ภวิสฺสนฺติ: โปราณกปณฺธิตา หิ อวิสฺสาสนียฺภูจฺจาเน สกุกจํ อุปฺภุจฺยมานาปิ มรณฺตฺกํ เวทํ ปตฺวา วิสฺสาสิกฺกุจฺจานเมว คมฺมฺสูติ, “กทา ภนฺเตติ รณฺเณ ปุณฺณํ อติตํ อาหริ:

(อ. พระศาสดา) (ตรัสแล้ว) ว่า “ดูก่อนมหาบพิตร อ. สาวก ท. ของอาตมภาพ ไม่ได้อยู่ ซึ่งความคุ้นเคย จากสำนักของพระองค์ เป็นผู้ไม่ไปแล้ว จักเป็น ด้วยประการฉะนี้แล, จริงอยู่ อ. บัณฑิตผู้มีในกาลก่อน ท. แม่ผู้ (อันพระราชา) ทรงบำรุงอยู่ โดยเคารพ ในที่อันมีใช้เป็นที่ตั้งแห่งความคุ้นเคย ถึงแล้ว ซึ่งเวทนา อันมีความตายเป็นที่สุด ไปแล้ว ผู้ที่อันมีความคุ้นเคย นั้นเทียบ” ดังนี้ ผู้อันพระราชาทูลถามแล้ว ว่า “ข้าแต่พระองค์ผู้เจริญ (อ. บัณฑิตผู้มีในกาลก่อน ท.) (ไปแล้ว) (ผู้ที่แห่งบุคคลผู้มีความคุ้นเคย นั้นเทียบ) ในกาลไร” ดังนี้ ทรงนำมาแล้ว (ซึ่งเรื่อง) อันเป็นไปล่วงแล้ว ว่า “

“อติเต พาราณสียํ พุทฺธมฺหตฺเต รชฺชํ กาเรนฺเต, เกสวํ นาม ราชา รชฺชํ ปทาย อสิปฺพุทฺธํ ปพุทฺธิ ๑

ในกาลอันเป็นไปล่วงแล้ว ครั้นเมื่อพระเจ้าพรหมทัต (ทรงยังบุคคล) ให้กระทำอยู่ ซึ่งความเป็นแห่งพระราชา ในพระนครชื่อว่าพาราณสี, อ. พระราชา พระนามว่าเกสวะ ทรงละแล้ว ซึ่งความเป็นแห่งพระราชา ผนฺวสแล้ว ผนฺวสเป็นฤๅษี ๑

ตํ ปณฺจ บุริสฺสตานิ อนฺนปฺพุทฺธิสุ ๑

อ. ร้อยแห่งบุรุษ ท. ห้า บวชตามแล้ว (ซึ่งพระราชา) นั้น ๑

โส เกสวตาปโส นาม อโหสิ ๑

(อ. พระราชา) นั้น เป็นผู้ชื่อว่าเกสวตาปโส ได้เป็นแล้ว ๑

ปฺสาณกปฺโป ปนฺสสฺส อนฺนปฺพุทฺธิวา กปฺโป นาม อนฺนเตวาลิโก อโหสิ ๑

อนึ่ง อ. นายภูษามาลาผู้ประดับ (ของพระราชา) นั้น บวชตามแล้ว เป็นอันเตวาลิก ชื่อว่า กัปปกะ ได้เป็นแล้ว ๑

เกสวตาปโส ปริสาย สทฺธิ อญฺญ มาเส หิมวฺนเต วสิทฺวา วสฺสารถเต โลณฺมพิลเสวณฺตถาย พาราณสี ปตฺวา ภิกฺขาย นครํ ปาวีสี ๑

อ. ดาบสชื่อว่าเกสวะ อยู่แล้ว ในป่าหิมพานต์ ลิ่นเดือน ท. แปร กับ ด้วยบริษัท ถึงแล้ว ซึ่งพระนครชื่อว่าพาราณสี เพื่อต้องการแก้อันเสพซึ่งรสเค็มและรสเปรี้ยว (ในสมัยแห่งภาคพื้น) อันฝนย้อมทั่วแล้ว ได้เข้าไปแล้ว สู่วะนครเพื่อศึกษา ๑

อถ นํ ราชา ทิสฺวา ปสีทิตฺวา จาตุมฺมาสํ อตฺตโน สนฺติเก วสนฺตถาย ปฏฺิณฺณํ คเหตฺวา อุยฺยาเน วสาเปฺนฺโต สายํ ปาตํ ตสฺส อุปฺภุจฺจํ คจฺฉติ ๑

ครั้งนั้น อ. พระราชา ทรงเห็นแล้ว (ซึ่งพระดาบส) นั้น ทรงเลื่อมใสแล้ว ทรงรับแล้ว ซึ่งปฏิญญา เพื่อประโยชน์แก่การอยู่ในสำนัก ของพระองค์ ตลอดประชุมแห่งเดือนสี่ (ทรงยังพระดาบส นั้น) ให้อยู่อยู่ในพระอุทยาน ย่อมเสด็จไป สู่วะเป็นที่บำรุง (ซึ่งพระดาบส) นั้น ในเวลาเย็น ในเวลาเช้า ๑

อวเสสา ตาปสา กติปาหํ วสิตฺวา หตฺถิสฺสททาทีหิ (P10) อุพฺพาฬหา “อาจริย อุกฺกณฺณจิตฺมฺหา, คจฺจมาติ อาหํสุ ๑

อ. ดาบส ท. ผู้เหลือลง อยู่แล้ว ลิ่นวันเล็กน้อย ผู้ (อันเลียง ท.) มีเสียงแห่งช้างเป็นต้น เบียดเบียนแล้ว กล่าวแล้ว ว่า “ข้าแต่อาจารย์ (อ. กระผม ท.) เป็นผู้กระสันขึ้นแล้ว เป็นแล้ว, (อ. กระผม ท.) จะไป” ดังนี้ ๑

“กหนฺตาตาทิ ๑

(อ. พระดาบส) (ถามแล้ว) ว่า “ดูก่อนพ่อ ท. (อ. เธอ ท.) (จะไป) (ในที่) ไหน” ดังนี้ ๑

“หิมนฺตํ อาจริยาติ ๑

(อ. ดาบส ท. เหล่านั้น) (กล่าวแล้ว) ว่า “ข้าแต่อาจารย์ (อ. กระผม ท.) (จะไป) สู่ป่าหิมพานต์” ดังนี้ ๑

“ราชา อมฺหากํ อาคตฺทิวสฺสเยว จาตุมฺมาสํ อิธ วสนฺตฺถาย ปฏฺยณฺณ คณฺหิ, กถํ คมิสฺสธ ตาตาทิ ๑

(อ. พระดาบส) (กล่าวแล้ว) ว่า “อ. พระราชา ทรงรับแล้ว ซึ่งปฏฺยณฺณ เพื่อประโยชน์แก่การอยู่ (ในที่) นี้ ตลอดประชุม แห่งเดือนสี่ ในวัน แห่งเรา ท. มาแล้ว นั้นเทียว, ดูก่อนพ่อ ท. (อ. เธอ ท.) จักไป อย่างไร” ดังนี้ ๑

“ตฺมฺเหติ อมฺหากํ อนาจิขิตฺตวาท ปฏฺยณฺณ ทินฺนา, มยํ อิธ น สกฺโกม วสิตฺถํ, อิตฺถ อวิทุเร ตฺมฺหากํ ปวตฺตติสฺสวณฺณจฺาเน วสิสฺสามาติ วนฺทิตฺวา ปกฺกมฺมิสฺสุ ๑

(อ. ดาบส ท. เหล่านั้น) (กล่าวแล้ว) ว่า “อ. ปฏฺยณฺณ อันท่าน ไม่บอกแล้ว แก่กระผม ท. เทียว ถวายแล้ว, อ. กระผม ท. ย่อมไม่อาจ เพื่ออันอยู่ (ในที่) นี้, (อ. กระผม ท.) จักอยู่ ในที่ที่เป็นที่พึงซึ่งเรื่องอันเป็นไปทั่ว แห่งท่าน อันไม่ไกล (จากที่) นี้” ดังนี้ ไหวแล้ว หลีกไปแล้ว ๑

กปฺปกนฺตฺวาสิเกน สทฺธิ อาจริโย โอหิยิ ๑

อ. อาจารย์ กับ ด้วยอันตฺวาสิเกชื่อว่ากปฺปกะ ล้างแล้ว ๑

ราชา อุปฺภูจฺานํ อาคโต “กุหิ อยฺยาติ ปุจฺฉิ ๑

อ. พระราชา เสด็จมาแล้ว สู่ที่เป็นที่บำรุง ตรัสถามแล้ว ว่า “อ. พระผู้เป็นเจ้า ท. (ไปแล้ว) (ในที่) ไหน” ดังนี้ ๑

“อุกฺกณฺณจิตฺมฺหาติ วตฺวา หิมนฺตํ คตา มหาราชาติ ๑

(อ. พระดาบส) (ถวายพระพรแล้ว) ว่า “ดูก่อนมหาพิตฺร (อ. ดาบส ท. เหล่านั้น) (กล่าวแล้ว) ว่า ‘อ. กระผม ท. เป็นผู้ กระสันขึ้นแล้ว เป็นแล้ว’ ดังนี้ ไปแล้ว สู่ป่าหิมพานต์” ดังนี้ ๑

กปฺปโกปิ น จิสฺสเสว อุกฺกณฺณจิตฺตวาท อาจริเยน ปุณฺนปฺปณํ วาริยาโนปิ “น สกฺโกมิตฺติ วตฺวา ปกฺกามิ ๑

แม้ อ. ดาบสชื่อว่ากปฺปกะ กระสันขึ้นแล้ว ต่อกาลไม่นาน นั้นเทียว แม้ผู้ อันอาจารย์ ห้ามอยู่ บ่อย ๆ (อ. กระผม) ย่อมไม่อาจ” ดังนี้ หลีกไปแล้ว ๑

อิตรสํ ปน สนฺติกํ อคฺคตฺวา อาจริยสฺส ปวตฺตติ สฺสณฺโตะ อวิทุเร จาเน วสิ ๑

แต่ว่า (อ. ดาบส) ชื่อว่า กัปปกะ นั้น) ไม่ไปแล้ว สู้สำนัก (ของดาบส ท.) เหล่านอกนี้ พังอยู่ ซึ่งเรื่องอันเป็นไปทั่ว แห่งอาจารย์ อยู่แล้ว ในที่ อันไม่ไกล ๑

อปรภาเค อาจริยสฺส อนฺเตวาลิกเก อนุสฺสรนฺตสฺส กุจฺฉิโรโค อุปฺปชฺชติ ๑

ในกาลอันเป็นส่วนอื่นอีก เมื่ออาจารย์ ตามระลึกถึงอยู่ ซึ่งอันตวาลิก ท., อ. โรคในท้อง เกิดขึ้นแล้ว ๑

ราชา เวชฺเชหิ ติกิฉนาเปติ ๑

อ. พระราชา ทรงยังหมอ ท. ย่อมให้เยียวยา ๑

โรโค น วุปฺสมฺมติ ๑

อ. โรค ย่อมไม่เข้าไปสงบวิเศษ ๑

ตาปโส อาห “มหाराช อิจฺฉลฺสิ เม โรคํ วุปฺสมิตฺตุนฺติ ๑

อ. พระดาบส ถวายพระพรแล้ว ว่า “ดูก่อนมหาบพิตร (อ. พระองค์) ย่อมทรงปรารภนา เพื่ออัน ยังโรค ของอาตมภาพ ให้เข้าไปสงบวิเศษ (หรือ)” ดังนี้ ๑

“ภณฺเต สจฺจาหํ สกฺกญฺเญยฺยํ, อิทาเนว โว ผาสุกํ กรเญยฺนฺติ ๑

(อ. พระราชา) (ตรัสแล้ว) ว่า “ข้าแต่ท่านผู้เจริญ ถ้าว่า อ. ข้าพเจ้า พึงอาจไซ้, (อ. ข้าพเจ้า) พึงกระทำ ซึ่งความสำราญ แก่ท่าน ในกาลนี้ นั้นเทียว” ดังนี้ ๑

“มหाराช สเจ เม ผาสุกํ อิจฺฉลฺสิ, มํ อนฺเตวาลิกานํ สนฺติกํ เปสฺเสหิติ ๑

(อ. พระดาบส) (ถวายพระพรแล้ว) ว่า “ดูก่อนมหาบพิตร ถ้าว่า (อ. พระองค์) ย่อมทรงปรารภนา ซึ่งความสำราญ แก่อาตมภาพไซ้, (อ. พระองค์) ขอจงทรงส่งไป ซึ่งอาตมภาพ สู้สำนัก ของอันตวาลิก ท.” ดังนี้ ๑

ราชา “สํวโร ภณฺเตตฺติ ตํ มณฺจเก นิปชฺชาเปตฺวา นารทามจฺจปฺปมฺเช จตฺตาริ อมจฺเจ “มม อญฺยสฺส ปวตฺตี ญตฺวา มยฺหํ สาสนํ ปทฺธิญฺเยยฺยาถาติ อญฺโยเชลฺสิ ๑

อ. พระราชา (ตรัสแล้ว) ว่า “ข้าแต่ท่านผู้เจริญ อ. ดีละ” ดังนี้ (ทรงยังพระดาบส) นั้น ให้นอนแล้ว บนเตียงน้อย ทรงส่งไปแล้ว ซึ่งอำมาตย์ ท. สี่ ผู้มีอำมาตย์ชื่อนารทจะเป็นประมุข (ด้วยพระดำรัส) ว่า “(อ. เธอ ท.) ทราบแล้ว ซึ่งเรื่อง อันเป็นไปทั่ว แห่งพระผู้เป็นเจ้า ของเรา พึงส่งไป ซึ่งชาวสาสน์ แก่เรา” ดังนี้ ๑

กปฺปกนฺตวาลิกเก อาจริยสฺสาคมนํ สุตฺวา ปจฺจุคฺคมนํ กตฺวา, “อิตฺเร กหนฺติ วุตฺเต, “อสุกฺกฺจาเน กิร วสนฺตฺติติ อาห ๑

อ. อันตวาลิกชื่อว่า กัปปกะ พังแล้ว ซึ่งการมา แห่งอาจารย์ กระทำแล้ว ซึ่งการต้อนรับ, (ครั้นเมื่อคำ) ว่า “(อ. ดาบส ท.) เหล่านอกนี้ (ย่อมอยู่) (ในที่) ไหน” ดังนี้ (อันพระดาบส) กล่าวแล้ว, กล่าวแล้ว ว่า “ได้ยินว่า (อ. ดาบส ท. เหล่านั้น) ย่อมอยู่ ในที่โน้น” ดังนี้ ๑

เตปิ อจฺริยสฺสาคตทาวํ สุตฺวา ตตฺถเภา สโมสริตฺวา อจฺริยสฺส อฺภูโหทกํ ทตฺวา ผลาผลํ อทฺสู ๑

(อ. ดาบส ท.) แม่เห่านั้น ฟังแล้ว ซึ่งความที่ แห่งอาจารย์ เป็นผู้มาแล้ว ประชุมกันแล้ว (ในที่) นั้น นั้นเดียว ถวายแล้ว ซึ่งน้ำอันร้อน ได้ถวายแล้ว ซึ่งผลและผลอันเจริญ แก่อาจารย์ ๑

ตฺขณฺณเภา โรโค วุปฺสมี ๑

อ. โรค เข้าไปสงวนไว้แล้ว ในขณะนั้น นั้นเดียว ๑

โส (P11) กติปาเทเนว สุวณฺณวณฺโณ อโหสิ ๑

(อ. พระดาบส) นั้น เป็นผู้มิวรรณะเพียงดังวรรณะแห่งทอง ได้เป็นแล้ว โดยวันเล็กน้อย นั้นเดียว ๑